

Дизайн-проекування систем моделей швейних виробів у професійній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій

Анотація. У статті розкрито особливості дизайн-проекування систем моделей швейних виробів у професійній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій; визначено об'єкти та етапи дизайн-проекування систем моделей швейних виробів; наголошено на важливості графічної діяльності під час дизайн-проекування.

Ключові слова: учитель трудового навчання та технологій, дизайн-проекування одягу, графічна діяльність, графічні зображення.

Abstract. The article deals with the peculiarities of designing of systems of models of garments in professional training of the future teacher of labor training and technologies; objects and stages of designing of systems of models of sewing products are defined; emphasized the importance of graphic activity in designing.

Keywords: teacher of labor training and technology, designing of clothes, graphic activity, graphic images.

Постановка наукової проблеми. Передумовою формування професійних компетенцій майбутнього вчителя трудового навчання та технологій є його проектна культура як інтегративна властивість особистості, яка активно реалізовує себе в індивідуальній або колективній проектній діяльності [6, с. 177] – дизайн-проекуванні. Навчальне проектування є ефективним засобом розвитку у студентів специфічного способу мислення і професійних навичок дизайнера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Предметом вивчення педагогів, філософів, психологів, мистецтвознавців є методологія дизайн-освіти, яка окреслює у тому числі розвиток дизайн-освіти у закладах вищої освіти (С. Алексєєва, Є. Антанович, Т. Божко, А. Дижур, О. Лаврентьев, С. Мізєвич, Р. Мухутдінов, В. Савін та ін.).

У науковій літературі досить широко висвітлені особливості організації предметно-просторового середовища та дизайн інтер'єрів (Н. Новосельчук, Ю. Третяк, В. Шабалін, М. Яковлев та ін.); графічного дизайну (Т. Божко, Л. Білякович, О. Джеджула, Ю. Золотухін, О. Лагутенко та ін.); дизайну одягу (О. Воронцова, І. Торшина, О. Лагода, О. Пенчук та ін.).

Проте проблема дизайн-проекування систем моделей швейних виробів у професійній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій у зазначених та інших роботах не розглядається, що й зумовило актуальність теми статті.

Мета статті полягає в розкритті особливостей дизайн-проекування систем моделей швейних виробів у професійній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

Виклад основного матеріалу. Дизайн-проекування систем моделей швейних виробів є актуальним прикладним завданням, що знаходиться на перетині технологічного та мистецького компонентів створення одягу для сучасної людини. Як зазначають науковці О. Марущак, Д. Луп'як, дизайн-проекування – це особливий вид творчої діяльності, пов'язаний з розробленням дизайн-об'єкта за принципом, що поєднує функціональність, конструктивність, красу, наукове та інтуїтивне передбачення та потребує постійного розвитку проектних здібностей [6, с. 176].

Дизайнер костюма – це фахівець, який втілює актуальні тенденції моди в готові вироби. Він має бути художником й архітектором, конструктором і технологом, а також обов'язково володіти навичками закрійника та кравця. Крім модних показів і замальовок ескізів, робота дизайнера передбачає етапи, які передують презентації нової колекції: добір тканин і фурнітури, розроблення конструкцій і технічної документації, безпосереднє пошиття задуманої моделі [4, с. 16]. Дизайнер на основі опрацьованої інформації про асортимент, споживачів, функції, матеріал і технології одягу реалізує заходи щодо розроблення форми як концепту.

Між роботою дизайнера й процесом проектування одягу встановлюється безпосередній зв'язок, оскільки розробник дизайну власне й здійснює проектування, а саме збирає, систематизує та аналізує матеріали, що містять інформацію про одяг певного періоду, за певним напрямом, стилем, призначенням. Наслідком такої діяльності є прообраз, прототип колекції одягу, формування її базових композиційно-конструктивних і технологічних специфічних рис.

Об'єктом дизайн-проекування систем моделей швейних виробів може бути одинична

модель одягу, комплект, ансамбль, гардероб, колекція моделей. Під час розроблення колекції моделей одягу дизайнер має виконати певні дії, зокрема: пошук нової ідеї та її розвиток до реального матеріального втілення в одязі; проведення досліджень модних тенденцій та їх циклічності; вивчення сучасного мистецтва; добір художньо-конструктивних прийомів організації моделей колекції (кольору, силуетів, пропорцій, тектоніки, конструктивного вирішення, форми, оздоблення тощо).

Розроблення дизайн-проекту нової колекції моделей передбачає такі етапи:

1 етап – формулювання завдання дизайн-проектуювання. На цьому етапі здійснюють вибір об'єкта проектування відповідно до мети і призначення розробки. Під час розроблення колекції моделей з врахуванням довгострокових і короткострокових прогнозів моди визначають: тип колекції; вид одягу; сезон; групу споживачів тощо. У процесі дизайн-проектуювання колекції моделей визначають особливості проектованої колекції відповідно до мети, призначення і типу.

2 етап – формування проектної концепції колекції – передбачає: проведення маркетингових досліджень (вивчення споживчого попиту, аналіз продажів тощо); пошук авторської ідеї; вибір творчого джерела. Творча концепція визначає ціннісний, смисловий зміст проекту і пов'язана не лише зі світоглядом її автора, а й з основними тенденціями розвитку проектної культури і суспільства у цілому.

3 етап – створення дизайн-проекту колекції полягає у розробленні графічної композиції; пошуку тектонічних об'ємних композицій; конструкторсько-технологічне опрацювання моделей, що проектується; розробленні макетів і первинних зразків моделей колекції [5, с. 32]. На цьому етапі здійснюється творчий пошук нової форми та художнього образу, розвиток оригінальної авторської ідеї або модифікації раніше створених форм.

Першочерговим завданням етапу дизайн-проектуювання є створення художнього образу відповідно до концепції і девізу колекції на основі аналізу інформаційного матеріалу, зібраного у результаті творчого пошуку на попередніх етапах. Художній образ колекції формують послідовно, розкриваючи концептуальну ідею колекції шляхом пошуку нових форм, фактурних, колористичних та орнаментальних рішень костюма у графічних і об'ємних композиціях. З цією метою використовують навички графічної майстерності, технологічні методи творчості, закономірності зорового сприйняття, розробляючи фор-ескізи та ескізи моделей колекції, застосовуючи методи наколки і конструктивного моделювання для розроблення конструкцій моделей.

Важливою складовою дизайн-проектуювання є графічна діяльність, оскільки креслення, малюнок та ескіз належать до основних засобів вираження результату й ідеї рішення творчого завдання, яке передбачає якісне перетворення «ескіз – конструкторсько-технологічне рішення – готовий виріб». Тому зорові образи, що виникають і перетворюються в свідомості дизайнера, постійно конкретизуються й уточнюються відповідно до вимог завдань, які вирішуються під час дизайн-проектуювання. Цей процес супроводжується уявними змінами положення образу об'єкта, що проектується, у просторі, його структурною трансформацією, масштабним і пропорційним перетворенням окремих конструктивних елементів [4, с. 17].

Інформацію про конструктивні особливості форми моделі, художнє опрацювання якої здійснюється на етапі дизайн-проектуювання, представляють графічними зображеннями об'ємно-силуетної форми та конструктивно-декоративного рішення, що виконуються у вигляді систем «статура – матеріал – одяг» з різним ступенем реалістичності опрацювання характеристик об'єкту.

Графічні зображення можуть послідовно трансформуватися один в один у наслідок накопичення інформаційної бази про характеристики зовнішньої конструктивної побудови об'єктів: фор-ескіз, ескіз, абрис зовнішньої форми, технічні ескізи моделі та конструкції, фотографічне зображення, теоретичне креслення, каркасна та віртуальна моделі.

Художнє розроблення ідеї втілюють у фор-ескізах та акумулюють під час розроблення ескізу. Потім здійснюють адаптаційне опрацювання ідеї у вигляді абрису та технічного ескізу на статурі людини. Кінцевий результат проектування має максимально відтворювати співвідношення розмірів і форми в системі об'єктів «статура – матеріал – одяг» у вигляді каркасної, параметричної або віртуальної моделей зовнішньої форми одягу. Якість його представлення залежить від інформаційних властивостей комп'ютерних моделей, а також від програмного та технічного забезпечення, що використовується.

Висновки. Дизайн – це пошукове конструювання, що відображає вимогу прогнозування

споживацько-експлуатаційних властивостей та якостей майбутнього виробу. Під час дизайн-проекування нових колекцій моделей одягу застосовується один з основних методів дизайну – метод візуально-графічного композиційного формоутворення, що передбачає відповідну графічну підготовку майбутніх учителів трудового навчання і технологій та сформовані здібності до створення цілісного конструктивно-просторового графічного зображення. Проектна діяльність є одним з методів їх включення в процеси професійної діяльності проектування, конструювання, моделювання та дослідження в галузі дизайну, що інтегрує в собі художній й технічний аспекти, вимагає від фахівця, який займається цим видом діяльності, наявність особливого дизайнерського типу мислення, проектного за своєю суттю.

Список використаних джерел:

1. Ахметова М.Н. Проектная культура будущего учителя. *Школьные технологии: научно-практический журнал*. 2004. № 4. С. 210-220.
2. Дизайн як проектна культура. URL: <http://osvita.ua/vnz/reports/culture/10556/>
3. Марущак О.В., Король В.П. Дизайн як змістовна основа формування у майбутнього вчителя технологій технологічної компетентності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія № 13. Проблеми трудової та професійної підготовки*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. Вип. 9. С. 42-46.
4. Марущак О.В., Шевченко М.О. Проектування моделей одягу засобами графічного дизайну у професійній підготовці майбутнього вчителя трудового навчання та технологій. *Графічна підготовка як складова професійної освіти вчителя трудового навчання і технологій*. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2018. Вип. I. С. 15-18.
5. Марущак О.В., Магдич Я.І. Розвиток проектного мислення майбутніх учителів трудового навчання та технологій як засіб формування професійних компетенцій. *Графічна підготовка як складова професійної освіти вчителя трудового навчання і технологій*. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2018. Вип. I. С. 31-33.
6. Марущак О.В., Луп'як Д.М. Формування проектної культури майбутнього вчителя технологій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки : реалії та перспективи*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. Вип. 51. С. 174-179.
7. Марущак О.В., Савчук І.В., Казьмірчук Н.С. Дизайн у системі професійної підготовки майбутніх учителів технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2018. Вип. 50. С. 324-328.
8. Матяш Н.В., Веселова В.Г. Проектная деятельность будущего педагога: проблемы профессионального становления: монография. Брянск: БГУ, 2002. 97 с.
9. Шевченко А.І. Методика навчання художнього проектування майбутніх фахівців з дизайну: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.02 / Шевченко Анна Ігорівна. Київ, 2017. 351 с.
10. Шеховцова В.И., Ашерев А.Т. Определение уровня проектной культуры: учеб. пособие. – Харьков: УИПА, 2008. 83 с.